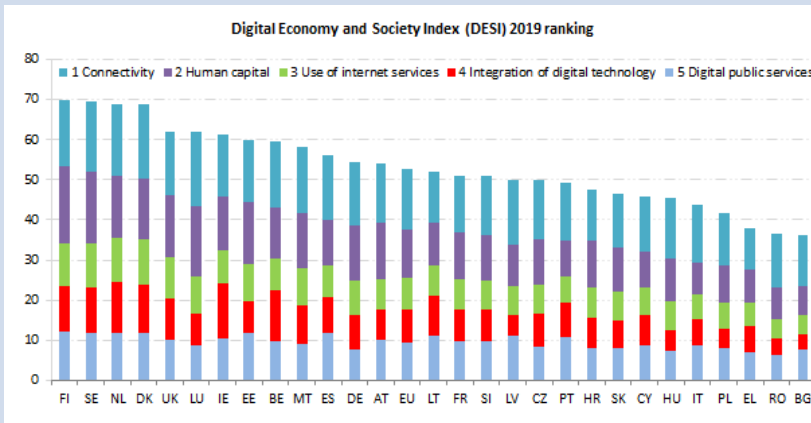

Pohjoismainen digitalisaatioyhteistyö – maailman digitaalisesti integroitunein alue

Sähköiset palvelut ovat yhä tärkeämpiä ihmisille eri puolilla maailmaa. Tämä pätee myös Pohjoismaihin, jotka ovat eturintamassa luomassa yhtenäisiä digiyhteiskuntia. Kehitykseen vastaamiseksi Pohjoismaat haluavat nyt ja tulevaisuudessa tarjota kansalaisilleen parempia ja tehokkaampia julkisia ja yksityisiä palveluja. Yksi esimerkki niistä ovat yhteiset sähköisen tunnistautumisen ratkaisut. Niiden pohjalta voidaan kehittää entistä yhtenäisempää aluetta, jossa Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä on entistä helpompi työskennellä, opiskella ja matkustaa.

Digitaalinen edelläkävijyys tuo mukanaan myös velvollisuuksia: Pohjoismaat voivat osaltaan vaikuttaa niihin arvoihin, joiden pohjalta Euroopan digitaalista murrosta viedään eteenpäin.

Pohjoismaisen yhteistyön uuden vision yksi kolmesta strategisesta tavoitteesta on olla maailman integroitunein alue.

Sitä mukaa, kun yhteiskuntamme sekä kansalaisille ja yrityksille suunnatut palvelut sähköistyvät, lisääntyy myös tarve luoda yhtenäisiä tietojärjestelmiä, jotta kansalaiset ja yritykset voivat hyödyntää toisen maan digipalveluja käyttämällä kansallista sähköisen tunnistautumisen ratkaisuaan.

Huhtikuussa 2017 Pohjoismaiden ja Baltian maiden hallitukset allekirjoittivat yhteisen Digital North - julkilausuman, jossa ilmaistaan maiden hallitusten ja yhteiskuntien pyrkimys luoda alue, joka toimii digitaalisen murroksen edelläkävijänä, vahvistaa yritysten kilpailukykyä digitalisaation avulla ja kehittää Pohjoismaiden ja Baltian maiden digitaalisia sisämarkkinoita EU:n digitaalisten kulmakivien pohjalta. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja yhteistyötä koordinoimaan perustettiin digitalisaatioministerineuvosto (MR-DIGITAL) vuosiksi 2017–2020. Ministerineuvoston päävastuuna on tukea työtä julkilausuman keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tärkeimmät toimet ja tavoitteet digitaalisesti integroituneen alueen saavuttamiseksi

Pohjoismaiden digitalisaatiotyö on jo nykyisellään kattavaa ja monialaista.

Digitalisaatioministerineuvoston työn tärkeimmät painopisteet ovat

1. sähköinen tunnistautuminen digipalveluihin maiden välillä (esimerkiksi sähköiset reseptit, verkkolaskut, verkko-ostokset ja kansalaisille suunnattu sähköinen viestintä)
2. 5G:n käyttöönoton nopeuttaminen
3. tekoäly.

1. Pohjoismaiden ja Baltian maiden digipalvelujen yhteistyöohjelma: kansalaisten ja yritysten passiunioni 2.0

Alueen digitaalinen kypsyys on suuri ja maiden välillä on paljon liikkuvuutta. Sen vuoksi kansalaiset ja yritykset edellyttävät pääsyä digipalveluihin ja mahdollisuuksia käyttää palveluja mutkattomasti maiden rajojen yli. Olemme onnistuneet julkisen sektorin digitalisaatiossa niin, että voimme vastata käyttäjien tarpeisiin ja turvata helpon ja luotettavan pääsyn sähköisiin palveluihin niin kansalaisille kuin yrityksillekin. Haasteenamme on, että näistä palveluista vain harvat ovat nykyisellään saatavilla maiden rajojen yli. Tilanne on sama koko Euroopassa, ja digitaalisten sisämarkkinoiden toteutumiseen on vielä pitkä matka.

Maiden välinen yhteistyö kansallisten sähköisen tunnistautumisen ratkaisujen vastavuoroiseksi tunnustamiseksi on ensimmäinen askel pyrkiessämme varmistamaan, että sähköisen tunnistautumisen järjestelmät ovat yhteensopivia ja että niitä voidaan käyttää maiden välillä. Yhteinen sähköisen tunnistautumisen rakenne tarjoaa turvallisen pääsyn digipalveluihin. Sitä voisikin leikkisästi kutsua nykyisen passiunionin jatkeeksi, passiunioni 2.0:ksi. Laatomalla yhteiset tunnistautumis-, hyväksymis- ja allekirjoitusstandardit turvataan kansalaisten mahdollisuus käyttää kansallisia sähköisen tunnistautumisen ratkaisujaan muun muassa sähköiseen verotietojen ilmoittamiseen, koulutushakuun tai reseptiasioihin riippumatta siitä, missä Pohjoismaassa tai Baltian maassa henkilö asuu. Tämän myötä Pohjoismaat ja Baltian maat muodostavat edelläkävijäalueen Euroopan komission digitaalisten sisämarkkinoiden toteuttamisessa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto on syksyllä 2019 käynnistänyt tutkimuksen, jossa selvitetään, millaiset maiden väliset digipalvelut loisivat eniten lisäarvoa kansalaisille ja yrityksille Pohjoismaiden ja Baltian maiden alueella. Tavoitteena on valita 5–7 palvelua, joista arvioidaan olevan eniten hyötyä alueen kansalaisille.

Marraskuussa 2019 digitalisaatioministerineuvosto julkistaa nelivuotisen maiden välisten digipalvelujen työohjelman vuosiksi 2020–2024. Tavoitteena on luoda alue, joka voi tarjota

kansalaisilleen ja yrityksilleen rajat ylittäviä julkisia palveluja. Ohjelma lukeutuu digitalisaatioministerineuvoston keskeisiin painopisteisiin, ja sille on vuodeksi 2020 varattu 10 miljoonan Tanskan kruunun budjetti.

2. 5G:n käyttöönoton nopeuttaminen

Digitalisaatioministerineuvosto on vuonna 2019 ottanut tärkeitä askeleita työssä pääministerien julkilausuman mukaisen 5G:n käyttöönoton nopeuttamiseksi Pohjoismaissa. 5G-tekniikalla on edellytykset muuttaa yhteiskuntiamme monilla aloilla ja luoda älykkäämpiä, tehokkaampia ja erikoistuneempia yhteiskuntia Pohjoismaiden ja Baltian maiden kansalaisten ja yritysten parhaaksi. 5G-tekniikka mahdollistaa paljon nykyisiä mobiiliverkkoja nopeammat datayhteydet, ja 5G-verkkojen ansiosta verkkoon voidaan kytkeä samanaikaisesti huomattavasti suurempi määrä laitteita. Tämä parantaa verkon luotettavuutta ja laatua huomattavasti sekä mahdollistaa mobiiliverkkojen käytön aivan uusiin tarkoituksiin. 5G-tekniikka avaa myös uusia mahdollisuuksia monien eri sektorien prosessien automatisointiin. Konkreettisina esimerkkeinä voidaan mainita sairaalat ja sähköiset terveyspalvelut harvaan asutuilla alueilla, teollinen tuotanto (teollisuus 4.0), älykkäät energiaratkaisut, itseohjautuvat liikennevälineet sekä luonnonvarojen tehokas hyödyntäminen maataloudessa ja kalastuksessa. 5G-tekniikka sisältää toisin sanoen suuria mahdollisuuksia vahvistaa kansantaloutta sekä parantaa kansalaisille tarjottavien palvelujen laatua.

Yksi 5G-toimintasuunnitelman tavoitteista on, että Pohjoismaat kuuluvat maailman parhaimmiston 5G-tekniikan hyödyntämisessä. Keskittyminen 5G-tekniikan hyödyntämiseen tapahtuu muun muassa toteuttamalla kokeiluja ja käyttöskenaarioita. Nämä ovat käytännön esimerkkejä mobiililaajakaistan käytöstä sektoreilla, joilla 5G-tekniikan ominaisuudet ovat ratkaisevassa asemassa. Esimerkiksi maataloudessa viljelykasvien seuranta voidaan toteuttaa 5G-tekniikkaa hyödyntävän digitaalisen infrastruktuurin avulla. Terveystieteiden alalla puolestaan sairaalat käyttävät robottitekniikkaa voidakseen tarjota parempia terveydenhuoltopalveluja. Kokeilujen tavoitteena on luoda kokemuspohjaa, joka voi auttaa tunnistamaan ja ratkaisemaan haasteita sekä poistamaan mahdollisia 5G-tekniikan käyttöönoton ja hyödyntämisen esteitä. Pohjoismaiset yritykset voivat olla mukana kehittämässä 5G-pohjaista tulevaisuuden tekniikkaa, kun huomio keskitetään yrittäjien mahdollisuuksiin sekä uusiin innovatiivisiin ratkaisuihin.

Digitalisaatioministerineuvosto on vuonna 2019 tutkinut viittä koeympäristöä Pohjoismaissa ja Baltian maissa sekä selvittänyt alueen nykyisiä 5G-edellytyksiä. Selvityksen perusteella Pohjoismailla ja Baltian mailla on edellytykset ottaa globaali johtoasema muun muassa 5G-tuotantotekniikassa. Jos Pohjoismaat mielivät alan johtavien maiden joukkoon, selvityksen mukaan tarvitaan tiiviimpää yhteistyötä 5G-koeympäristöjen kehittämiseksi Pohjoismaissa ja

Baltian maissa. Digitalisaatioministerineuvostolla on siis paljon töitä tehtävänä, mutta tarjolla on myös paljon mahdollisuuksia luoda Pohjoismaille keskeinen asema 5G-alalla ja lisätä alueen sisäistä yhteistyötä. Tämä onkin jatkossa ministerineuvoston työn keskeinen painopiste 5G-alalla.

Marraskuussa 2019 digitalisaatioministerineuvosto pitää ministerikokouksensa Riiasa kansainvälisen 5G Techritory -konferenssin yhteydessä. Konferenssin osana järjestetään pyöreän pöydän keskustelu, johon osallistuu niin Pohjoismaiden, Baltian maiden, Saksan ja Puolan ministereitä kuin tutkijoita, yrittäjiä ja tietotekniikan sekä televiestinnän johtavien yritysten toimitusjohtajia.

Kuva: Maud Grøttland©

3. Tekoäly-yhteistyö

Tekoälyyn (AI) liittyvät innovaatiot tarjoavat suuria mahdollisuuksia luoda teknisiä ratkaisuja, jotka voivat tukea ja tehostaa sekä yksityisen että julkisen sektorin työprosesseja. AI-innovaatioilla on 5G-tekniikan tapaan edellytyksiä luoda alueelle sekä parempia elinoloja että valtavaa kansantaloudellista kasvua. Älykkäät kaupungit ovat esimerkki siitä, miten kaupunkiin sijoitetut anturit yhdistettynä suureen tietomäärään voivat tehdä kaupunkielämästä älykstä ja parantaa elämänlaatua sekä kaupungeissa että niiden ulkopuolella.

Tekoälytekniikkaan liittyvä älyratkaisujen keräämä tieto muodostaa myös vaaratekijän. Pohjoismaiden ja Baltian maiden tekoälyjulkilausumasta käy ilmi, että tekoäly-yhteistyö kattaa myös yhteistyön alan arvojen määrittelemiseksi. Onkin tärkeää, että Pohjoismaat ja Baltian maat pyrkivät saavuttamaan kilpailukykyisen johtoaseman tekoälyn alalla, sillä maamme toimivat ja kehittävät älyratkaisuja tiukkojen eettisten standardien mukaisesti.

Uusille poliittisille suuntaviivoille voi olla tarvetta, jotta muutos saadaan ohjattua sekä kestävä kehityksen tavoitteita että yhteiskuntiamme edistävään suuntaan. Tämä edellyttää hallituksilta määrätietoista huomiota ja sopeutumiskykyä. On tärkeää, että Pohjoismaat digitaalisena edelläkävijäalueena ottavat johtoaseman ja hyödyntävät vahvuuksiaan ja valmiuksiaan kehittämällä edistyneitä digiratkaisuja, joiden avulla tuotetaan ja kulutetaan vastuullisia tekoälyratkaisuja. Pohjoismaiden ministerineuvosto on käynyt tätä tärkeää keskustelua laaja-

POHJOISMAIDEN NEUVOSTON ISTUNTO 2019

alaisesti eri toimijoiden, kuten yksityisen elinkeinoelämän, tekniikkayritysten, järjestöjen ja poliitikkojen, kanssa.

Vuonna 2020 Pohjoismaiden ministerineuvosto selvittää Pohjoismaiden ja Baltian maiden eteenpäin vieviä voimia ja keskeisiä innovaatioympäristöjä tavoitteenaan tunnistaa ja hyödyntää alueen vahvuuksia sekä tukea tekoälytoimijoiden välistä yhteistyötä ja verkostoja.

Pohjoismaiden digitulevaisuus

Digitalisaatioministerineuvoston työssä on tapahtunut suurta edistystä vuonna 2019, ja alue on lähentynyt Digital North -julkilausumassa asetettujen kunnianhimoisten tavoitteiden toteutumista. Vuonna 2019 on muun muassa otettu tärkeitä askeleita matkalla kohti digitaalisia sisämarkkinoita, joilla kansalaiset voivat liikkua vapaasti maiden rajojen yli kansallisten sähköisen tunnistautumisen ratkaisujen vastavuoroisen tunnustamisen myötä. Pohjoismaat ja Baltian maat ovat siis edelleen digitaalisen kypsyyden kärkisijoilla ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Samalla digitalisaatioalalla on käynnissä jatkuva kehitysprosessi, jossa koko ajan syntyy uusia teknisiä mahdollisuuksia ja rajoituksia. Pohjoismailla ja Baltian mailla onkin edelleen paljon työtä tehtävänä, jos maat haluavat jatkaa digitaalisen kehityksen kärkijoukoissa ja saavuttaa vuoden 2017 julkilausumassa allekirjoitetut tavoitteet. Tätä työtä jatketaan Tanskan puheenjohtajakaudella vuonna 2020.